

DE TEMPELIERS

Raadsels rond een militaire monnikenorde

Ludo Noens

In 1118, kort nadat de eerste christelijke kruisvaarders Jeruzalem op de Saracenen hadden veroverd, kwamen negen pelgrimridders zich melden bij de Patriarch van de gewijde Palestijnse stad. Het idealistische groepje (allemaal familie van elkaar) voelde zich geroepen gewapenderhand de veiligheid te waarborgen van het toenemend aantal pelgrims uit het westen. Vooral langs de route van Jaffa naar Jeruzalem en op de bedevaartweg naar de Jordaanvallei liep de struikroverij de spuigaten uit.

De Franse ridder Hugues de Payens, de Vlaming Godfried van Sint-Omaars en hun zeven kompanen zwoeren voor de geestelijke leidsman dat zij het christelijke geloof tot de dood zouden verdedigen. Bovendien gingen zij voortaan een leven leiden van armoede, gehoorzaamheid en kuisheid.

Boudewijn II, pasbenoemde koning van de kruisvaardersstaat Jeruzalem, stelde hen een aantal kwartieren van zijn paleis ter beschikking vlakbij de hoofdstedelijke Tempelberg.

De *Militia Templi* of Tempelorde was geboren.

Het gezelschap, de eerste tien jaar beperkt tot het oorspronkelijke negental, leidde een taai en discreet bestaan. In 1128 zwenkte hun lot echter een onverwachte richting uit. In Frankrijk begon de monnik Bernardus, welbespraakte en ambitieuze neef van tempelier André de Montbard, openlijk belangstelling voor de kranige bende te tonen.

BERNARDUS

Graaf Hugues de Champagne, herhaaldelijk militair actief in het Heilige Land, schonk na zijn terugkeer uit Jeruzalem in 1115 een stuk grond bij Bar-sur-Aube voor de bouw van de veelbesproken abdij van Clervaux. Initiatiefnemer Bernardus, aanvankelijk benedictijn in Cîteaux, had er samen met abt Etienne Harding een bijzondere aandacht betoond voor de originele Hebreeuwse Bijbel. Ook Hugues de Champagne, die zich later aansloot bij de tempeliers, deelde Hardings passie.

Enkele zogenaamde parahistorici is deze bevlogen aandacht voor de Heilige Schrift opgevallen, evenals de enthousiaste promotie van de Orde door Bernardus en haar plotselinge en zelfverzekerde doorbraak. Zij zagen hierin een aanwijzing dat de ridder-monniken in de ondergrondse van de tempelberg op een legendarische oudtestamentische relik waren gestoten: de Mozaïsche tafelen der Wet, de Ark des Verbond of de heilige Graal...

Bernardus is erbij als in 1129, tijdens het concilie van Troyes, paus Honorius II officieel de tempeliers erkent. De strikte cisterciënzermonnik stelt de Orde als voorbeeld voor de brutale meute die zich op dat ogenblik ridders durft te noemen. Hij zal de *milice des Pauvres Chevaliers du Christ* zijn hervormde monastieke regel geven. De intrigerende afbeelding op het fameuze

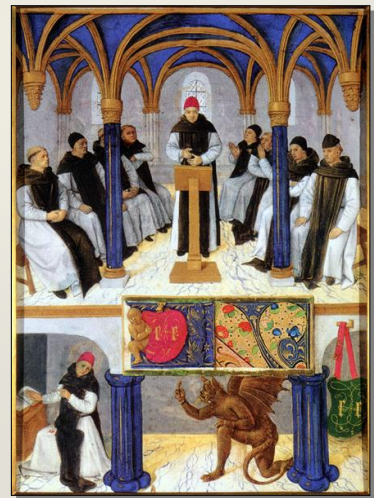
ordezegel – twee ridders op één paard – verwijst volgens de meeste historici naar haar vrijwillige armoede. Maar lang zal die armoede niet duren.

De zwaar bewapende ridder-monniken dragen vanaf 1147 op hun witte mantel het rode kruis met de acht punten, symbool van de Acht Zaligheden (door Jezus onderwezen in de zogenaamde Bergrede). In de regel van adellijke afkomst, beschikken zij elk over een schildknaap, drie paarden en een individuele tent. De hoger geplaatsten op de hiërarchische ladder krijgen vanzelfsprekend de hun respectievelijk toekomstige privileges.

Bij de Orde horen ook de veel talrijker, zwartgeklede en lichter bewapende vrijen ('sergeanten'), de lekenbroeders belast met organisatorische en administratieve taken en de vaklieden. Geordineerde kapelannen waarborgen de sacramentele diensten.

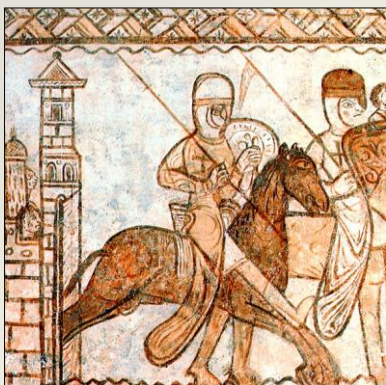
Dankzij de nooit aflatende lof van Bernardus van Clervaux oogst de Tempelorde nu op korte tijd een weergaloos succes.

'In het land van de Incarnatie,' zo roemt Bernardus haar in een kanselrede, 'is een nieuw ridderschap ontstaan. Het is nieuw, zeg ik, en nog niet op de proef gesteld in de wereld, waar het een dubbele strijd voert. Enerzijds tegen vijanden van vlees en bloed, anderzijds tegen de geesten van het kwade in de hemelen. En dat deze ridders met hun lichaamskracht vijanden van vlees weerstaan vind ik niet wonderbaarlijk, want niet zo zeldzaam. Maar dat zij met de kracht van de geest vechten tegen de ondeugden en de demonen, noem ik niet louter wonderbaarlijk, maar waardig tot alle lof aan geestelijken toebedeeld (...).'

GROEI

De talrijke pluimen op de hoed van de uiterst gedisciplineerde Orde trekken rijke supporters en donateurs aan. De vrome en onbaatzuchtige strijders tegen het moslimgevaar ontvangen landgoed na landgoed, genereuze gift op genereuze gift. De complexiteit van hun militaire en administratieve structuur neemt stilaan toe. Het feit dat de Orde slechts aan de paus reken-schap verschuldigd is en wereldlijke noch kerkelijke belastingen moet betalen, werpt zijn vruchten af. Haar vermogen zwelt zo aan dat zij op een revolutionaire wijze aan het bankieren slaat en zelfs aan adel en koningen geld gaat lenen. Bovendien werpt de Orde zich in de specerijen- en reliekhandel.

Rond 1312 zullen meer dan 9000 tempeliersburchten en -commanderijen (kerk, klooster, boerderij) over Europa en het Midden-Oosten verspreid liggen (tegen die tijd zullen ook een 20.000 soldaat-monniken op het slagveld gevallen zijn).

Haar wapenfeiten in Syrië en Palestina (waar de tempeliers zich gaandeweg onttrekken aan het wereldlijke gezag en op eigen houtje politieke beslissingen nemen) worden geprezen in kronieken en geestdrif-

tig bezongen in de toenmalige romances. De Duitse minnezanger Wolfram von Eschenbach schildert de ridder-monniken in zijn epos *Parzival* af als de hoeders van de Heilige Graal.

De tempeliers oogsten meer lof en bewondering dan de destijds even strijdvaardige religieuze orden der Hospitaalridders en Teutoonse ridders, respectievelijk in 1080 en 1190 opgericht. Wat uiteraard na-ijver moet uitlokken. Hun verregaande vrijheden en immunitet, hun toenemende onafhankelijkheid en eigenmachtig optreden zullen de tempeliers op een onzalige dag duur moeten bekopen.

FILIPS EN CLEMENS

Begin 14de eeuw jaagt de despotische Franse koning Filips IV iedereen tegen zich in het harnas. Zijn hovelingen noemen hem 'de Schone' om op een goed blaadje bij hem te staan, maar op 'zijn' volk maakt Filips weinig indruk. De oorlog tegen de Engelsen en opstandige vazallen neerslaan, dat kost pakken geld (de rampzalige Guldensporenslag tegen de Vlamingen in 1302!). De vorst zit voortdurend in geldnood; ten allen kante probeert hij wederrechtelijk centen los te krijgen. Zelfs op de kerkelijke goederen aast hij en dat brengt hem in conflict met paus Bonifacius VIII. De geslepen Franse kanselier Guillaume de Nogaret eist dat de dwarsliggende paus aftreedt. Met de excommunicatie van de kanselier en die van koning Filips tot gevolg.

Korte tijd later overlijdt de moegetergde Bonifacius. De nieuwe paus Benedictus XI (twee jaar later ook al vergiftigd) veegt de spons over diens ban. Bonifacius had trouwens niet zo'n al te beste reputatie: Nogaret en zijn consorten beschuldigen hem althans van ketterij, sodomie en zelfs moord op zijn voorganger (de 79-jarige Celestinus V legde na vier maanden zijn ambt neer en werd door Bonifacius vastgehouden in het slot van Fulmona tot aan zijn dood een jaar nadien).

De ondertussen onwaarschijnlijk machtig geworden tempeliers hebben het ook niet zo begrepen op koning Filips. Tijdens een opstand in Parijs heeft de monarch zich wel in hun statige *Temple* kunnen schuilhouden, maar als hij later bij de 22ste grootmeester Jacques de Molay om een lening vraagt, weigert deze. Aan Edward I van Engeland staat de Molay dan weer wél een lening toe. Dat zet uiteraard kwaad bloed bij Filips. Bovendien heeft de Franse vorst tijdens zijn kortstondige verblijf in de Temple voor het eerst zelf kunnen vaststellen hoe invloedrijk en gefortuneerd die eigenzinnige riddermonniken wel zijn...

Op 5 juni 1305 wordt de Fransman Bertrand de Gott tot paus Clemens V verkozen. Deze corrupte ex-kardinaal van Bordeaux heeft een aardige duw in de rug gekregen van koning Filips; ongetwijfeld om hem later van dienst te kunnen zijn in zijn snode plannen. Guillaume de Nogaret begint meteen na Clemens aantreden een lastercampagne tegen de tempeliers.

Nu hadden de ooit in de hemel geprezen soldaat-monniken al decennialang niet zo'n vlekkeloze reputatie meer. Men verweet hen toenemend winstbejag, verwaandheid en heimelijk gekonkel. Rond 1230 al werden zij door de Duitse keizer-kruisvaarder Frederik II van wangedrag beschuldigd. Hoewel de tempelridders tijdens het succesvolle beleg van Akko door de Saracenen in 1291 bovenmenselijke weerstand hadden geboden, leidde hun onvermogen om het laatste christelijke steunpunt in de Levant te behouden tot felle kritiek. Men begon over een ontaarding te spreken.

Wat was overigens nog de bestaansreden in het westen van de alsmaar rijker wordende Orde, nu het oosten voorgoed verloren was? Vandaag achten sommige historici het waarschijnlijk dat de tempeliers tot een onaantastbare pauselijke 'junta' wensten uit te groeien, in staat om heel Europa onder een theocratisch bewind te krijgen...

ARRESTATIE

Het gestook van kanselier de Nogaret neemt toe. Vanuit zijn nieuw 'hoofdkwartier' in Avignon aarzelt Clemens V alsnog om in te grijpen. Als koning Filips ten slotte de tempeliers openlijk beschuldigt van sodomie, idolatrie en heiligschennis wordt de paus door twijfel verteerd.

Een tuchteloze ex-tempelier komt in de gevangenis terecht en overbluft met zijn sensationele belijdenissen een kwijlende celgenoot: de Orde maakt zich in het geheim schuldig aan de meest infame misdaden! Het verhaal bereikt van mond tot oor ten slotte de Franse soeverein. Eindelijk ziet Filips de kans schoon om de macht der tempeliers te fnuiken en beslag te leggen op hun immense bezittingen.

Op 13 oktober 1307 is het zover. In Parijs wordt Jacques de Molay samen met 150 ridder-monniken onverhoeds gearresteerd. Overal in de rest van Frankrijk gaat men over tot het opsluiten en het ondervragen van de tempeliers. Clemens V laat een onafhankelijk kerkelijk onderzoek instellen (zonder foltering), dat toch het ergste doet vermoeden. Hij geeft ook aan de Engelsen opdracht de tempelridders in hechtenis te nemen, maar die gaan daar schoorvoetend en zonder al te veel geweld op in. In de zelfstandige tempeliersprovincie Portugal lapt Dinis I het pauselijke bevel aan zijn koninklijke laars. De Militia Templi zal er gewoon van naam veranderen (*Ridders van Christus*) en met ietwat aangepaste statuten succesvol blijven voortbestaan.

Evenzo in Schotland, waar koning Robert the Bruce de tempeliers in bescherming neemt als dank voor hun militaire steun in zijn strijd tegen de Engelsen. Robert richt voor hen de *Orde van Sint Andries* op, die de latere rozenkruisers en de jakobitisch-katholieke vrijmetselarij zal beïnvloeden.

Dat gaat althans de Duitse baron Karl von Hund verzekeren. Von Hund beroept zich in 1754 op die veronderstelde Schotse transmissie om zijn invloedrijke maçonniek-templarische *Orde van de Strikte Observantie* op te richten. In de hogere-gradenvrijmetselarij duiken de tempeliers op in talrij-

ke rites, bijvoorbeeld in de *Aloude en Aangenomen Schotse Ritus* (vooral in de wraakgraad 30° Ridder Kadosh).

De meest twijfelachtige denkbeelden die aan de oorspronkelijke tempeliers werden toegeschreven, komen wellicht uit de hersenpan van de Oostenrijkse ex-cisterciënzer, ariosoof en Pangermanist Jörg Lanz von Liebenfels. Deze vileine racist en stoker richtte in 1907 een *Ordo Novi Templi* op en verspreidde het tijdschrift *Ostara*, een 'neopaganistisch' blad dat met zekerheid de volle aandacht kreeg van de jonge Adolf Hitler.

Overigens worden vermeende tempeliersidealen vandaag nog altijd hoog in het vaandel gedragen door tientallen Europese en Amerikaanse 'ridderorden', de meesten van rechtse signatuur.

In de (extreem)rechtse hoek zit trouwens ook Jacques de Mahieu. Deze Frans-Argentijnse arts/politicoloog, ex-Waffen-SS'er, schoof eind vorige eeuw de minder bekende theorie naar voren dat de tempeliers bijna twee eeuwen vóór Columbus voet aan wal zetten in Amerika (eerder door de Vikings ontdekt). Hun ontzaglijke zilvervoorraden zouden van Peruaanse herkomst zijn geweest; de tempeliers kregen het kostbare metaal in hun bezit door tussenkomst van de achtergebleven 'blanke goden' uit Noord-Europa. Een aantal ridder-monniken die de vervolgingen in Frankrijk had overleefd, zou zich later zelfs geïnstalleerd hebben in het overzeese Mexico en er korte tijd een zelfstandig bestaan hebben geleid...

BEKENTENISSEN

Vanaf oktober 1307 ondergaan in Frankrijk de ooit zo trotse en weerbare 'verdedigers van het geloof' de meest stuitende inquisitoriale martelingen. De vraag rijst waarom al die potige en goedbewapende binken zich zo gewillig hebben laten overmeesteren. Hun regel verbiedt hen het zwaard op te nemen tegen medechristenen, heet het dan. Waar worden de tempeliers dan precies van beschuldigd? En wat moeten zij koste wat kost opbiechten? Met gedurige kwellingen krijgt men uiteraard álles uit een slachtoffer gewrikt. De ongelukkigen verklappen bijzonderheden over de allang vermoedde homoseksuele omgang binnen de Orde. Er zijn ook onverwachte bekentnissen, waarvan enkelen bovendien te buitenissig klinken om louter uit de vastgeschroefde duim te komen. Het zogeheten *osculum infame* bijvoorbeeld: de neofiet rondt zijn besloten initiatie af met een kus op de navel en/of de anus van de inwijder.

Er is bovenal de ongehoorde vraag aan de inwijdeling om Christus te verzaaken en op het kruis te spuwen (dit zonder foltering bekend door Jacques de Molay), te urineren of te trappen. Jezus de Verlosser, kreeg hij dan te horen, was louter een bedenkensel van religieuze misleiders; het kruis is slechts een weerzinwekkend marteltuig. De tempeliers zouden overigens voor de vorm nog wel de eucharistieviering hebben bijgewoond, maar de kapelaan liet dan de transsubstantiatie (*'Dit is mijn lichaam'*) weg.

Er zijn bekentnissen over het aanbidden van het fameuze idool Baphomet, waarvan de ware natuur nog steeds niet achterhaald is. Sommigen getuigen van een langharig hoofd met drie bebaarde gezichten, anderen van een schedel of een zwarte kat. Onder het roepen van de moslim(?)kreet 'Yallah!' zou een kern van ingewijden zich regelmatig vol overgave voor het idool op de grond hebben geworpen.

Voor Filips en zijn stromannen in de diocesane onderzoekscommissies is dit ruim voldoende om hun voornemen te realiseren. Een door Clemens samengeroepen concilie in Vienne (Dauphiné) draait uit op de kerkelijke veroordeling en de ontbinding van de Tempelorde.

In Parijs, op een eilandje in de Seine, worden op 18 maart 1314 grootmeester Jacques de Molay en de commandeur van Normandië Geoffroy de Charnay levend verbrand. Even tevoren hebben zij op het kerkplein van de Notre-Dame openlijk hun onderdwang verkregen bekentissen herroepen (als zogeheten *relapsen* wordt hun levenslange opsluiting automatisch omgezet in de doodstraf).

Legendarisch is de vloek die de Molay in zijn laatste ogenblikken over paus en koning uitspreekt: beiden zullen hem binnen het jaar in de dood volgen. Een vloek die effectief niet alleen het onzalige tweetal treft, maar, naar hier en daar wordt verzekerd, bovendien de geslepen kanselier de Nogaret!...

ASSASSIJNEN

De tempeliers werden door hun christelijke vervolgers beschuldigd van sporadische samenwerking met islamitische en/of joodse splintergroepen. De pragmatische leden van de Militia Templi stonden niet bepaald bekend om hun intellectuele interesses (zelfs Jacques de Molay kon lezen noch schrijven); toch lijken hun besloten activiteiten te wijzen op een belangstelling voor onorthodoxe joodse en/of islamitische bespiegelingen. Volgens de toenmalige kronieken associeerden de Latijnse kruisvaarders zich in elk geval herhaaldelijk met de onrechtzinnige Assassijnen in hun gemeenschappelijke strijd tegen de Turkse (soennitische) Seltsjoeken.

Er is een opmerkelijke overeenkomst tussen de organisatie van die Assassijnen of *Fida'yin* ('commando's' van de islamitische sekte *Nizari Isma'illis*)

en de structuur van de Latijnse Tempelorde. De mystieke gemeenschap der nizarieten werd eind 11de eeuw opgericht in Perzië door Hassan Ibn Sabbah. Hassan en zijn opvolgers controleerden als zogeheten 'Ouden van de Berg' vanuit het arendsnest Alamout een aantal nizarische territoria ten zuiden van de Kaspische zee en Syrië. Naar verluidt waren de blindelings loyale Assassijnen – honend afgeleid van *hashishiyya* of 'hasjisjeters' – bereid tot sluipmoord en zelfdoding op het minste bevel (vgl. het Franse en Engelse woord *assassin*).

De slimme Hassan zou voor zijn terreurzaaiers een originele initiatie hebben bedacht: de bedwelmden aspiranten werden naar een besloten, weelderige vallei gebracht, waar zij kortstondig een lui-

lekkerleventje mochten leiden met zoveel verrukkelijke spijzen, uitgelezen wijnen (!) en verleidelijke *houris* als zij maar wensten. Later, terug bij hun zinnen, werd de misleide jongemannen aangepreft dat zij een voorproef van het Mohammedaanse paradijs hadden genoten. De ultieme beloning voor hen die de Leider tot de dood trouw bleven.

In zijn *Kunst van het bedriegen* schrijft Abdel-Rahman van Damas dat Hassan zo ver ging een trawant in een nauw gat in de vloer te laten plaatsnemen, met zijn vrij hoofd precies tussen de twee helften van een ruime, gespleten schotel. De pseudo-onthoofde vertelde dan 'op miraculeuze wijze' aan een gehoor van perplexe nieuwelingen wat hij in het paradijs had gehoord en gezien. Volgens Abdel-Rahman werd de ongelukkige later werkelijk onthoofd (Doet dit niet denken aan Baphomet, het miraculeuze hoofd dat een select tempeliersgezelschap regelmatig zou 'vereerd' hebben?).

ESOTERISCHE ISLAM

Fantastische anekdoten als deze moeten met een korrel zout genomen worden. Recent historisch onderzoek heeft aangetoond dat ze passen in een politiek van verdachtmaking en demonisering door zowel de soennitische Abbasieden en Turkse Seltsjoeken als de Latijnse christenen (het verhaal over het pseudoparadijs komt van de Venetiaanse avonturier Marco Polo). Hoewel zij bewustzijnsverruimende technieken toepasten, schijnen de nizarische *Fida'yin*, in tegenstelling tot de mystieke soefi's, zelf nooit hasj te hebben gebruikt. Opmerkelijk is hoe dan ook de ware doodsverachting die deze fanatieke, ninja-achtige 'exterminators' toonden tijdens hun politieke liquidatieopdrachten.

Evenals de tempeliers droegen de militante *Fida'yin* een witte mantel met rode versiersels. Ook zij hadden een grootmeester, een geheime orderegel, inwijdingsriten met een seksueel karakter en een religieus-politieke roeping. Hun initiatiemerk was de vijfpuntige ster, nadrukkelijk aanwezig in Tomar, Portugees tempeliersbolwerk...

Alvorens zijn schismatische geloofsgemeenschap in Perzië op te richten had Hassan Ibn Sabbah een esoterische opleiding gevolgd in het 'Huis van de Wijsheid' in het Egyptische Cairo. Egypte werd vanaf de 10de eeuw geregeerd door de ismailitische Fatimidendynastie. Behoudens het (deels) martiale karakter van de nizari is het verschil tussen Hassans afgescheurde groep (genoemd naar de terzijde geschoven imam Nizar) en de ismailitische sjiieten gering.

De sjiieten zijn dissidente volgelingen van Mohammeds neef Ali. Ismail, oudste zoon van de zesde sjiietische imam Jafar al-Sadik, introduceerde al rond 770 een creatieve en esoterische kijk op de Qur'an (Koran). De orthodoxe soennieten daarentegen hielden het bij hun lettervaste benadering.

De nizarische ismailieten, vandaag in Libanon en India nog altijd actief en geleid door de schatrijke Imam Aga Khan IV, interpreteerden de woorden van Allah op een ronduit mystieke en gnostische wijze, ongetwijfeld vanuit een Oud-Perzische dualistische invloed.

Ook de tempeliers zijn in verband gebracht met gnostische leerstellingen. Behalve hun contacten met sjiietische splintergroepen in Perzië, kwamen zij waarschijnlijk ook in aanraking met de daar verblijvende joods-gnostische sekte der mandaeërs.

MANDAEËRS

In 1804 proclameerde de Franse arts en verdienstelijk militair Bernard-Raymond Fabré-Palapat (1773-1838) zich met veel bombarie tot 22ste grootmeester van de oorspronkelijke Tempeliersorde. Fabré-Palapat beriep zich hierbij op een 'authentiek' overdrachtscharter dat terugging tot Larmenius, de vermeende wettige opvolger van Jacques de Molay.

Palapat maakte tegelijkertijd de wereld bekend met het 'lang verborgen gebleven' boek *Levitikon* (met een esoterisch evangelie van Johannes). Op basis van de leerstellingen in dit anonieme Griekse werk ging Palapat in 1828

L'Église Johannite des Chrétiens Primitifs oprichten, een neotempelierskerk. In het gnostisch geïnspireerde *Levitikon* is er sprake van een Jezus die ingewijd werd in de Egyptische Osirismysteriën en aan zijn uitverkoren leerlingen een geheim onderricht verkondigde (een verhaal uit het middeleeuwse rabbijnse geschrift *Sepher Toldos Jeshu*). De uitgelezen kring, onterecht 'johannitische christenen' geheten, week na de Romeins-joodse oorlog in 70 na Chr. uit naar veiliger oorden in Zuid-Mesopotamië. Hun leer bleef er in alle stilte voortleven tot op de dag van vandaag.

Reeds Palapat, later bijgestaan door de Franse magiër Eliphas Lévy en de Russische occultiste H. P. Blavatsky (die overigens beiden Palapats 'neotempeliers' als illegitiem verwierpen), identificeerden de johannieters met de Babylonisch-joods-Perzische sekte der mandaeërs, de enige thans nog bloeiende, gnostisch gekleurde religie.

De mandaeërs vormen tegenwoordig een gemeenschap van enkele tienduizenden leden verspreid over Zuid-Irak, Syrië en Jordanië, met een particulier Aramees dialect en bijzonder uitgesponnen dooprituelen.

In hun dualistische, magisch-astrologische wereldbeschouwing is (de door de roomse kerk gefabriceerde) Jezus Christus slechts een bedrieger die de oorspronkelijke leer van Johannes de Doper, de belangrijkste profeet van de mandaeërs, in zijn eigen voordeel verdraaide. Een mandaïsch geschrift vertelt hoe zij onder de naam *nazoreeërs* rond 70 na Chr. wegvluchtten van de oevers van de Jordaan en ten slotte Mesopotamië bereikten.

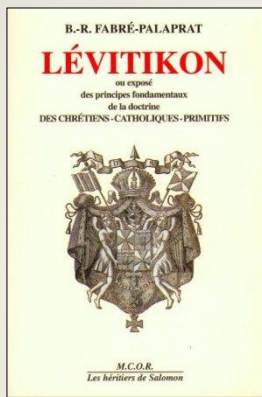
De academische godsdiensthistorici erkennen het bestaan van *baptisten*, *hemerbaptisten* en *nazarenen* (nazoreeërs); de vroege kerkvaders beschreven deze en talrijke andere gelijkgestemde sekten die zich ten tijde van Jezus hadden afgezet tegen het rituele tempeljodendom.

Volgens Blavatsky gingen de nazarenen terug tot de voormozaische sekte der *nazireeërs*, ascetische genezers met een Chaldeeus-kabbalistische mysterieleer.

Zulke groepen, waarin Johannes de Doper én Jezus de Nazoreeër vermoedelijk leidende figuren waren, verwierpen de Pentateuch en stelden aanzienlijk belang in de waterdoop als zondereinigend ritueel.

Dat de actuele dualistische mandaeërs werkelijk in rechte lijn hiervan zouden afstammen is voor de godsdiensthistorici echter niet zo vanzelfsprekend.

Hoe dan ook, in het boek *Levitikon* van Fabré-Palaprat lezen we hoe tijdens de kruistochten de mandaïsche hogepriester Theocletes in contact kwam met Hugues de Payens. Theocletes zou de stichter van de Tempelorde hebben ingewijd in de ware oorsprongsgeschiedenis van het christendom. Van hieruit moet dan de geheime verzaking der tempelridders aan Jezus Christus en hun vermeende antiroomse agenda begrepen worden. Volgens de 19de-eeuwse magiër/occultist Eliphas Levy begonnen de tempeliers als verontwaardigde idealisten, maar onttaarden ze later tot machtsgeile, zwartmagische idolaten...

BAPHOMET

Wat ons bij het meest intrigerende aller 'tempeliersmisdrijven' brengt: de aanbedding van het idool *Baphomet*.

De Franse inquisiteurs en de pauselijke commissie kregen van de verhoorde tempeliers geregeld een verhaal los over het aanbidden van een idool in besloten kring bij speciale gelegenheden. Deze zogeheten *bafometti* werd soms omschreven als een langharig hoofd met twee of drie bebaarde gezichten, af en toe als een schedel, een enkele keer als een zwarte kat. Volgens een paar getuigen oogde het 'ding' naargeestig en weerzinwekkend. Het ritueel zou rijkdom en vruchtbaarheid van het land hebben bevorderd. De aanwezigen raakten het idool aan met kleine koorden – een initiatiegift – die zij op de naakte huid van hun lichaam droegen. Aangaande deze curieuze activiteiten werd de strengste geheimhouding vereist.

Heeft men nooit eenduidig kunnen nagaan wie of wat die Baphomet was, theorieën zijn er genoeg. Voor de katholieke gelovige gaat het gewoonweg om de duivel in persoon. Academiërs zijn er dan weer toe geneigd het woord *Baphomet* te zien als een verbastering van de naam Mahomet, de profeet wiens leer de tempeliers tot de hunne zouden hebben gemaakt. Het aanroepen of aanbidden van een idool is de islam echter vreemd.

De beruchte magiër Aleister Crowley, hoofd van de Britse tak van de Duitse (seksueelmagische) neotempeliersorde *Ordo Templi Orientis*, meende dat *Baphomet* van Griekse oorsprong is en zoveel betekent als 'wijsheidsdoop'. Wat een verrassende link legt

met de sekten der johannieters en mandaeërs.

Sommigen beweren zelfs dat de originele Baphomet niets minder was dan de bewaard gebleven kop van de onthoofde Johannes de Doper!

De Afghaanse oriëntalist Idries Shah denkt veeleer aan het Arabische woord *abufihamet* en aan invloeden van het soefisme. Abufihamet betekent 'bron, hoofd of vader van wijsheid'. Shah herinnert eveneens aan de soefi-

uitdrukking *ras el-fahmat* of 'hoofd van kennis', wat op een verruimd bewustzijn zou slaan.

Merkwaardig is dat abufihamet de bijnaam was van de soefimartelaar al-Hallaj. Mansour al-Hallaj verklaarde zich net als Jezus in eenheid met God en kantte zich tegen religieuze rigiditeit. In 922 werd hij gekruisigd en ontvoerd te Bagdad. Ook de tempelierskreet *Yallah!* wordt hier en daar met al-Hallaj in verband gebracht.

LIJKWADE VAN TURIJN

En over kruisigen gesproken, interessant is ten slotte de theorie van publicist Ian Wilson. Wilson legt een link tussen de devotie van de tempeliers voor het langharige en bebaarde hoofd en Jezus' vermeende lijkwade (van Turijn). Dit kostbare meervoudig geplooid linnen zou door de riddermonniken na de val van Constantinopel in 1204 naar het westen zijn gebracht, jaloers bewaard en stiekem als een exclusieve relikwie vereerd.

Een gewaagde variant op deze hypothese is de stelling van bestsellerauteurs C. Knight en R. Lomas. Volgens deze Britse logebroeders is de onverklaarbare afdruk op de veelbesproken Lijkwade afkomstig van Jacques de Molay in persoon. De inquisitie zou de ketterse grootmeester als spotvertoning op dezelfde manier als Jezus hebben gefolterd!

Zeker is dat volgens een originele akte uit 1310 het oorspronkelijke *idolum* van de Tempelorde bewaard werd in de stad Tomar. De autonome Portugese tempeliers lieten hier in 1160 een verdedigingswerk bouwen tegen de Moren. Vanaf 1319 werd de vesting het hoofdkwartier van hun legitieme erfgenamen, de *Ridders van de Orde van Christus*.

Luisterrijk is vandaag nog de machtige *charola* of Romaanse rotonde van het *Convento do Cristo*, religieus hart van dit tempelierscomplex. De ronde optrek kadert in een octogonale constructie op acht meerlobbige pilaren. In deze centrale 'kapel' zouden de kandidaten hun geheime rituele inwijding hebben ontvangen.

Ligt het fameuze 'idool' in de nog slechts ten dele onderzochte cisternen onder de burcht? Het wordt beweerd. Dat de meest intrigerende bekentenis indertijd verkregen onder foltering voor de Ridders van Christus nog lang van 'centraal' belang bleef, bewijst de 16de-eeuwse sluitsteen in het gewelf van een kamer naast de oude keuken (ontoegankelijk voor toeristen). Het stelt het door de inquisiteurs van de rooms-katholieke rechtbank beschreven hoofd met de drie bebaarde gezichten voor...

Referenties:

Georges Bordonove, *Les Templiers, Histoire et tragédie*. Marabout, Verviers, 1977.

Louis Charpentier, *Les mystères templiers*. Éd. J'ai Lu, Paris, 1979.

Marcel Simon, *De joodse sekten ten tijde van Jezus*. W. ten Have, Amsterdam, 1965.

René Le Forestier, *La Franc-maçonnerie Templière et Occultiste aux 18 et 19ème siècle*. Aubier Montaigne, Paris, 1970.

Nicholas Goodrick-Clarke, *The Occult Roots of Nazism: Secret Aryan Cults and Their Influence on Nazi Ideology*. I.B. Tauris & Co., London, 2004.

Jacques de Mahieu, *Les Templiers en Amérique*. Robert Laffont, Paris, 1981.

Ian Wilson, *The Blood and the Shroud*. Orion, London, 1998.

C. Knight, R. Lomas, *The Second Messiah*. Century, London, 1997.

Jonathan Sellers, *Antiquities of the Illuminati*.

www.antiqillum.com/qadosh00.htm

Jonathan Sellers, *The Legacy of the Gift*. Star, 2006.

Stephen Dafoe, A. Butler, *A History & Mythos Of The Knights Templar*.

www.templarhistory.com